



Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. spalio 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė apsauga – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – 12 straipsnio 1 dalis – Reglamentas (EB) Nr. 987/2009 – 14 straipsnio 1 dalis – Komandiruoti darbuotojai – Taikytini teisės aktai – Pažyma A 1 – Valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs darbdavys, teisės aktų taikymas darbuotojui – Sąlygos“

Byloje C-451/17

dėl 2017 m. liepos 19 d. *Administrativen sad Veliko Tarnovo* (Veliko Tarnovo administracinis teismas, Bulgarija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. liepos 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

„Walltopia“ AD

prieš

Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro pirmosios kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, einantis šeštosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai E. Regan (pranešėjas) ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo*, atstovaujamo D. Boneva,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir N. Nikolova,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: bulgarų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013 7 9), iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012 (OL L 149, 2012, p. 4) (toliau – Reglamentas Nr. 883/2004), 1 straipsnio j ir l punktų bei 12 straipsnio 1 dalies ir dėl 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 987/2009), 14 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Walltopia AD* ir *Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo* (Nacionalinės pajamų agentūros Veliko Tirnovo teritorinės direkcijos direktorius, Bulgarija) ginčą dėl sprendimo atsisakyti išduoti pažymą dėl *Walltopia* darbuotojui taikytinų teisės aktų.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 883/2004

- 3 Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnyje „Apibrėžimai“, esančiame šio reglamento I dalyje „Bendrosios nuostatos“, numatyta:
„Šiame reglamente:
<...>
c) „apdraustasis“ pagal III antraštinės dalies 1 ir 3 skyriuose nurodytas socialinės apsaugos sritis – bet kuris asmuo, atitinkantis valstybės narės, kuri yra kompetentinga vadovaujantis II antraštine dalimi, teisės aktų sąlygas dėl teisės gauti išmokas, atsižvelgiant į šio reglamento nuostatas;
<...>
j) „gyvenamoji vieta“ – vieta, kurioje asmuo paprastai gyvena;
<...>
l) „teisės aktai“ – kiekvienos atskiros valstybės narės įstatymai, reglamentai ir kitos nuostatos bei visos kitos įgyvendinimo priemonės, susijusios su socialinės apsaugos sritimis, kurioms taikoma 3 straipsnio 1 dalis;
<...>“
- 4 Šio reglamento I dalyje esančiame 2 straipsnyje „Asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas“ nurodyta:
„1. Šis reglamentas taikomas valstybės narės piliečiams, asmenims be pilietybės ir pabėgėliams, gyvenantiems vienoje iš valstybių narių, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.

2. Be to, šis reglamentas taikomas maitintojo, kuriam buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai, nepaisant jo pilietybės, netekusiems asmenims, jeigu jie yra vienos iš valstybių narių piliečiai arba asmenys be pilietybės[,] arba pabėgėliai, gyvenantys vienos iš valstybių narių teritorijoje.“

- 5 To paties reglamento 11 straipsnyje „Bendrosios taisyklės“, esančiame II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“, numatyta:

„1. Asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tie teisės aktai taikomi remiantis šioje antraš[t]inėje dalyje numatytais nuostatomis.

2. Šioje antraštinėje dalyje asmenys, gaunantys išmokas pinigais už darbą pagal darbo sutartį arba savarankišką darbą, laikomi dirbančiais minėtą darbą. Ši nuostata netaikoma invalidumo, senatvės ir maitintojo netekimo pensijoms, pensijoms dėl nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų ir ligos išmokoms pinigais už neriboto laikotarpio gydymą.

3. Laikantis 12–16 straipsnių nuostatų:

- a) vienoje valstybėje narėje pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims taikomi tos valstybės teisės aktai;
- b) valstybės tarnautojams taikomi tos valstybės narės teisės aktai, kurie galioja juos į darbą priėmusiai administracijai;
- c) asmenims, pagal 65 straipsnio nuostatas gaunantiems bedarbio pašalpas vadovaujantis valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktais, taikomi tos valstybės narės įstatymai;
- d) asmenims, pašauktiems arba pakartotinai pašauktiems į tarnybą valstybės narės ginkluotuosiose pajėgose arba į jos civilinę tarnybą, taikomi tos valstybės narės teisės aktai;
- e) visiems kitiems asmenims, kuriems netaikomi a–d punktai, taikomi tos valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktai, nepažeidžiant kitų šio reglamento nuostatų, garantuojančių jiems išmokas pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus.

<...>“

- 6 To paties reglamento II antraštinėje dalyje taip pat esančio 12 straipsnio „Specialios sąlygos“ 1 dalyje numatyta:

„Asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti tam darbdaviui, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai su sąlyga, kad numatyta tokio darbo trukmė neviršija 24 mėnesių ir jis nesiunčiamas pakeisti kito komandiruo to asmens.“

Reglamentas Nr. 987/2009

- 7 Reglamento Nr. 987/2009 II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“ esančio 14 straipsnio „[Reglamento Nr. 883/2004] 12 ir 13 straipsnių patikslinimas“ 1 punkte numatyta:

„Taikant [Reglamento Nr. 883/2004] 12 straipsnio 1 dalį, „asmuo, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdavio, kuris paprastai ten verčiasi savo veikla, vardu, ir kurį darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę“[,] apima asmenį, įdarbintą siekiant jį išsiųsti į kitą valstybę narę, jei atitinkamam asmeniui prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai.“

Bulgarijos teisė

Bulgarijos Respublikos Konstitucija

- 8 Pagal Bulgarijos Respublikos Konstitucijos 51 straipsnio 1 dalį „[p]iliečiai turi teisę į socialinę apsaugą ir socialinę paramą“.
- 9 Konstitucijos 51 straipsnio 2 dalyje nurodyta:
- „Privatiems asmenims, laikinai netekusiems darbo, taikoma socialinė apsauga įstatyme numatytais sąlygomis ir tvarka.“
- 10 Konstitucijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatyta:
- „Piliečiai turi teisę į sveikatos draudimą, užtikrinantį prieinamą medicinos pagalbą ir nemokamą sveikatos priežiūrą įstatymuose nustatytais sąlygomis ir tvarka.“

Darbo kodeksas

- 11 *Kodeks na truda* (Darbo kodeksas) 121 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:
- „Jei tai būtina verslo poreikiams, darbdavys gali komandiruoti darbuotoją atlikti darbo užduočių ne savo darbo vietoje laikotarpiu, kuris negali viršyti 30 kalendorinių dienų, einančių iš eilės.“

Socialinio draudimo kodeksas

- 12 *Kodeks za sotsialno osiguriavane* (Socialinio draudimo kodeksas) 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta:
- „Remiantis šiuo kodeksu, nepriklausomai nuo darbo, atlyginimo ir pajamų šaltinio pobūdžio, darbuotojai yra apdrausti privalomuoju sveikatos, motinystės, invalidumo dėl ligos, senatvės, mirties, nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų ir nedarbo draudimu, išskyrus asmenis, nurodytus 4a straipsnio 1 dalyje; asmenys, kuriems taikomos pagalbos programos dėl motinystės ir įdarbinimo, nėra apdrausti nedarbo draudimu, jei tai numatyta atitinkamoje programoje.“
- 13 Šio kodekso 9 straipsnio 2 dalies 4 punkte numatyta:
- „Laikotarpis, per kurį asmuo gavo bedarbio pašalpą ir nemokėjo draudimo įmokų, laikomas draudimo laikotarpiu.“

Sveikatos draudimo įstatymas

- 14 Iš *Zakon za zdravnoto osiguriavane* (Sveikatos draudimo įstatymas) 33 straipsnio 1 dalies 1 punkto matyti, kad kiekvienas Bulgarijos pilietis, kuris nėra ir kitos šalies pilietis, yra apdraustas nacionaliniu sveikatos draudimu.

15 Šio įstatymo 40 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Apdraustojo sveikatos draudimu įmokos, apskaičiuojamos pagal 29 straipsnio 3 dalį, yra nustatomos atsižvelgiant į šias pajamas ir atskaičiuojamos taip:

<...>

8. asmenims, gaunantiems bedarbio pašalpas, – išmokėta pašalpų suma; įmokos renkamos iš valstybės biudžeto ir yra atskaičiuojamos ne vėliau kaip mėnesio, einančio po mėnesio, su kuriuo jos susijusios, dešimtą dieną.

<...>“

16 Minėto įstatymo 40 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad kiekvienas asmuo, kuris nepriklauso socialinės apsaugos sistemai pagal 1, 2 ir 3 dalis, privalo mokėti socialines įmokas.

Nutarimas dėl darbuotojų komandiravimo ir specializacijos stažuoočių užsienyje

17 *Naredba za sluzhebnite komandirovki i spetsializatsii v chuzhbina* (Nutarimas dėl darbuotojų komandiravimo ir specializacijos stažuoočių užsienyje) 2 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Komandiravimas į užsienį yra asmens išsiuntimas komandiruojančiojo asmens įsakymu atlikti konkrečios užduoties užsienyje.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 2016 m. rugsėjo 15 d. *Walltopia*, įsteigta Bulgarijoje, sudarė darbo sutartį su Bulgarijos piliečiu Petyo Stefanov Punchev (toliau – P. Punchev) dėl darbo Sofijoje (Bulgarija) nuo 2016 m. rugsėjo 16 d. Sutartyje buvo numatytas šešių mėnesių bandomasis laikotarpis.

19 Anksčiau P. Punchev dirbo pas kelis darbdavius, paskutiniai darbo santykiai baigėsi 2015 m. kovo 1 d.

20 *Walltopia* komandiravo P. Punchev į Jungtinę Karalystę nuo 2016 m. rugsėjo 26 d. iki spalio 6 d.

21 2016 m. spalio 25 d. *Walltopia* atleido P. Punchev.

22 2017 m. sausio 13 d. *Walltopia* paprašė *Teritorialna direktsia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo* (Nacionalinės pajamų agentūros Veliko Tirnovo teritorinė direkcija, Bulgarija) (toliau – Nacionalinė agentūra) išduoti pažymą A 1, nustatančią, kad Bulgarijos teisės aktai buvo taikomi P. Punchev jo komandiruotės metu. Savo prašyme *Walltopia* nurodė įmonę, į kurią buvo komandiruotas P. Punchev, ir komandiruotės trukmę. Ji taip pat nurodė, kad šis asmuo buvo įdarbintas būtent dėl šios komandiruotės ir kad jos metu buvo *Walltopia* darbuotojas, jam ši mokėjo atlyginimą ir buvo apdraustas socialiniu draudimu, apimančiu ir rizikas, susijusias su sveikata.

23 2017 m. sausio 27 d. sprendimu Nacionalinės pajamų agentūros vyresnysis mokesčių inspektorius atsisakė išduoti prašomą pažymą, motyvuodamas tuo, kad nebuvo įvykdytas reikalavimas dėl Bulgarijos teisės aktų taikymo mažiausiai mėnesį iki komandiruotės. P. Punchev per šį laikotarpį negavo bedarbio pašalpos, todėl jis negalėjo būti laikomas turinčiu apdraustojo statusą.

24 Paduotas administracinis skundas dėl šio sprendimo buvo patvirtintas 2017 m. vasario 27 d. šios agentūros direktoriaus įsakymu.

- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėjantis apeliacinį skundą dėl šio atsisakymo, atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalimi, komandiruotam asmeniui toliau taikomi valstybės narės, kurioje darbdavys paprastai vykdo savo veiklą, teisės aktai, tik jei įvykdomos tam tikros sąlygos, t. y. komandiruotės trukmė neviršija dvidešimt keturių mėnesių ir komandiruojamas asmuo nesiunčiamas pakeisti kito komandiruoto asmens. Teismo teigimu, neginčijama tai, kad šios sąlygos pagrindinėje byloje buvo tenkinamos.
- 26 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra tikras, ar Nacionalinės agentūros pozicija, kuria remiantis prieš pradėdant dirbti *Walltopia P. Punchev* nebuvo taikomi Bulgarijos teisės aktai, atitinka Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalies, siejamos su Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalimi, tikslus.
- 27 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Sveikatos draudimo įstatymą asmuo privalo mokėti socialinio draudimo įmokas, neatsižvelgiant į tai, ar jis verčiasi kokia nors veikla. Jeigu nemokama tokių įmokų, jis netenka teisės į socialinę apsaugą.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat abejoja, ar jis turi atsižvelgti į atitinkamo asmens pilietybę, jei yra valstybės narės pilietis, ar į tokio asmens įprastinę gyvenamąją vietą, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio j punktą. Jei nei pilietybė, nei įprastinė gyvenamoji vieta nėra svarbūs elementai, minėtas teismas siekia išsiaiškinti, į ką reikėtų atsižvelgti aiškinant Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalyje esančią sąvoką „taikomi <...> teisės aktai“, siejamą su Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalyje esančia sąvoka „taikomi <...> teisės aktai“.
- 29 Tokiomis aplinkybėmis *Administrativen sad Veliko Tarnovo* (Veliko Tarnovo administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar reglamento [Nr. 987/2009] 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šiose nuostatose minimam pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui netaikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai, jei pagal [R]eglamento [Nr. 883/2004] 1 straipsnio 1 punkte nurodytus teisės aktus šis asmuo prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią toje valstybėje narėje neturėjo apdrausto asmens statuso?
2. Jeigu į pirmą klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar, aiškindamas [R]eglamento [Nr. 987/2009] 14 straipsnio 1 dalyje ir su ja siejamoje [R]eglamento (EB) [Nr. 883/2004] 12 straipsnio 1 dalyje esančios sąvokos „taikomi <...> teisės aktai“ turinį ir reikšmę, nacionalinis teismas gali atsižvelgti į faktą, kad asmuo turi valstybės narės pilietybę, jei pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui nacionalinės teisės aktai bet kuriuo atveju taikomi vien dėl jo turimos pilietybės?
3. Jeigu į antrą klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar, taikydamas tame klausime nurodytą sąvoką, nacionalinis teismas gali atsižvelgti į vietą, kurioje pagal darbo sutartį dirbantis asmuo paprastai gyvena ilgą laiką, kaip tai suprantama pagal [R]eglamento [Nr. 883/2004] 1 straipsnio j punktą?
4. Jeigu ir į trečią klausimą būtų atsakyta neigiamai, į kokius aiškinimo elementus turi atsižvelgti nacionalinis teismas nustatydamas [R]eglamento [Nr. 883/2004] 12 straipsnio 1 dalyje ir [R]eglamento [Nr. 987/2009] 14 straipsnio 1 dalyje pavartotos sąvokos „taikomi <...> teisės aktai“ turinį, kad šios nuostatos būtų taikomos atsižvelgiant į jų tikslia reikšmę?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 30 Šiais keturiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad darbuotojui, įdarbintam

siekiant jį komandiruoti į kitą valstybę narę, „prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalį, net jei šis darbuotojas nebuvo apdraustas pagal tos valstybės narės teisės aktus prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią, tačiau turėjo tos valstybės narės pilietybę ir jo gyvenamoji vieta, kaip apibrėžta Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio j punkte, buvo toje pačioje valstybėje narėje.

- 31 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Walltopia* įdarbino Bulgarijos pilietį P. Punchev siekdama jį komandiruoti į Jungtinę Karalystę. Vėliau Nacionalinė agentūra atsisakė išduoti *Walltopia* A 1 pažymą, patvirtinančią, kad Bulgarijos teisės aktai buvo taikytini P. Punchev, remdamasi tuo, kad jam nebuvo taikomi šie teisės aktai likus ne mažiau kaip vienam mėnesiui iki jo komandiravimo.
- 32 Visų pirma reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalį asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti tam darbdaviui, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai su sąlyga, kad numatyta tokio darbo trukmė neviršija 24 mėnesių ir jis nesiunčiamas pakeisti kito komandiruoto asmens.
- 33 Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad asmuo, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris paprastai ten verčiasi savo veikla, ir kurį darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalį, „apima asmenį, įdarbintą siekiant jį išsiųsti į kitą valstybę narę, jei atitinkamam asmeniui prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai“.
- 34 Taigi iš pačios Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, jog tai, kad asmuo yra įdarbinamas siekiant jį išsiųsti į kitą valstybę narę, netrukdo jo laikyti „asmeniu, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalį, todėl tokiu atveju, jei yra laikomasi kitų šioje nuostatoje nurodytų sąlygų, kurios nėra šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas, šiam asmeniui, remiantis pastarąja nuostata, toliau taikomi valstybės narės, kurioje darbdavys paprastai vykdo savo veiklą, teisės aktai.
- 35 Nors pagal Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalį nereikalaujama, kad asmuo, kuris įdarbinamas tam, kad paskui būtų komandiruojamas į kitą valstybę narę, prieš jo išsiuntimą būtų dirbęs pas tą darbdavį valstybėje narėje, kurioje jis paprastai verčiasi savo veikla, vis dėlto iš Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad iki komandiravimo pradžios jam turi būti jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs darbdavys, teisės aktai.
- 36 Toks Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalies aiškinimas yra suderinamas su Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kaip buvo priminta šio sprendimo 32 punkte, kad, jei tenkinamos visos šioje nuostatoje numatytos sąlygos, atitinkamam asmeniui „toliau taikomi“ valstybės narės, kurioje yra darbdavio buveinė, teisės aktai, o tai patvirtina, kad šiam asmeniui jau iki jo komandiravimo turi būti taikomi šie teisės aktai.
- 37 Be to, ši aiškinimą, pagal kurį tam, kad būtų taikoma Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalis (šia nuostata nukrypstama nuo bendros taisyklės, nustatytos reglamento 11 straipsnio 3 dalies a punkte), asmeniui, kuris įdarbinamas tam, kad paskui būtų komandiruojamas į kitą valstybę narę, jau turi būti taikomi valstybės narės, kurioje įsikūręs darbdavys, teisės aktai, taip pat patvirtina minėto reglamento 12 straipsnio 1 dalies tikslai.

- 38 Iš tiesų pastarąja nuostata yra siekiama, be kita ko, skatinti laisvę teikti paslaugas, kai ja naudojami įmonės, kurios siunčia darbuotojus į kitas valstybes narės, o ne tą, kurioje yra įsisteigusios. Šia nuostata siekiama panaikinti laisvo darbuotojų judėjimo kliūtis ir skatinti ekonominę skvarbą, išvengiant administracinių sunkumų, ypač darbuotojams ir įmonėms (pagal analogiją žr. 2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *FTS*, C-202/97, EU:C:2000:75, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Siekiant, kad vienos valstybės narės teritorijoje įsteigta įmonė nebūtų priversta drausti savo darbuotojų, kuriems paprastai taikomi tos valstybės narės socialinės apsaugos srities teisės aktai, pagal kitos valstybės narės, į kurią jie išsiunčiami atlikti apibrėžtos trukmės darbų, socialinio draudimo sistemą (tai apsunkintų laisvą paslaugų teikimą), pagal Reglamento Nr. 1408/71 12 straipsnio 1 dalį įmonei leidžiama ir toliau drausti savo darbuotojus pagal pirmosios valstybės narės socialinio draudimo sistemą, su sąlyga, kad ši įmonė laikosi sąlygų, taikomų laisvam paslaugų teikimui (pagal analogiją žr. 2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *FTS*, C-202/97, EU:C:2000:75, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Todėl reikia išnagrinėti, ar galima teigti, kad asmeniui, kuris įdarbinamas tam, kad paskui būtų komandiruojamas į kitą valstybę narę, ir kuris yra tokioje situacijoje kaip P. Punchev, „prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalį.
- 41 Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti, kad Reglamento Nr. 883/2004 II antraštinės dalies, kurioje yra 11–16 straipsniai, nuostatos sudaro išsamią ir vienodą įstatymų kolizinių normų sistemą. Šiomis nuostatomis siekiama ne tik išvengti kelių nacionalinės teisės aktų taikymo kartu ir iš to galinčių kilti sunkumų, bet ir užtikrinti, kad, nesant teisės aktų, taikytinų asmenims, patenkantiems į šio reglamento taikymo sritį, nebūtų panaikinta jų socialinė apsauga (pagal analogiją žr. 2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Taigi, kai asmuo patenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo *ratione personae* sritį, kaip ji apibrėžta jo 2 straipsnyje, iš esmės taikytina šio reglamento 11 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė dėl vienos valstybės narės teisės taikymo ir taikytini nacionalinės teisės aktai nustatomi pagal šio reglamento II antraštinės dalies nuostatas (pagal analogiją žr. 2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, 59 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 43 Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies nuostatų vienintelis tikslas, laikantis 12–16 straipsnių nuostatų, yra nurodyti taikytinus nacionalinės teisės aktus asmenims, atsidūrusiems vienoje iš jo a–e punktuose numatytų situacijų (pagal analogiją žr. 2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, 60 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, mano, kad P. Punchev padėtis prieš pat darbo pagal darbo sutartį su *Walltopia* pradžią neatitiko nė vienos iš Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies a–d punktuose nurodytų situacijų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 45 Jeigu taip būtų, iš Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies e punkto matyti, kad Bulgarijos teisės aktai bet kuriuo atveju buvo taikomi P. Punchev prieš darbo pagal darbo sutartį su *Walltopia* pradžią. Iš tiesų remiantis pastarąja nuostata kitiems asmenims, nei nurodyti šio reglamento 11 straipsnio 3 dalies a–d punktuose, taikomi valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktai, nepažeidžiant kitų šio reglamento nuostatų, garantuojančių jiems išmokas pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, P. Punchev gyvenamoji vieta, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio j punktą, iki darbo pradžios buvo Bulgarijoje.

- 46 Be to, net jei asmens pilietybė gali būti svarbi nustatant, ar jis patenka į Reglamento Nr. 883/2004 *ratione personae* taikymo sritį, apibrėžtą jo 2 straipsnyje, ji nėra nurodyta tarp šio reglamento II antraštinėje dalyje įtvirtintų kolizinių normų kriterijų, tad nagrinėjamu atveju aplinkybė, kad P. Punchev turi Bulgarijos pilietybę, nėra savaime lemiamas šių taisyklių taikymo faktorius.
- 47 Galiausiai dėl aplinkybės, kad Nacionalinė agentūra pagrindinėje byloje nustatė, kad, atsižvelgiant į tai, jog P. Punchev neturi teisių į sveikatos draudimą ir, remiantis Bulgarijos teise, nėra „apdraustasis“, Bulgarijos įstatymai jam netaikomi, reikėtų priminti, kad Reglamento Nr. 883/2004 II antraštinės dalies nuostatų vienintelis tikslas – nustatyti taikytiną nacionalinę teisę asmenims, kurie patenka į šio reglamento taikymo sritį. Tačiau jų tikslas nėra nustatyti teisės ar pareigos draustis pagal socialinės apsaugos sistemą arba pagal vieną ar kitą šios sistemos dalį sąlygų. Todėl, kaip ne kartą jau yra nurodęs Teisingumo Teismas, šias sąlygas kiekviena valstybė narė nustato pagal savo teisę (šiuo klausimu žr. 1990 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Kits van Heijningen*, C-2/89, EU:C:1990:183, 19 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Nustatydamos teisės draustis pagal socialinės apsaugos sistemą sąlygas, valstybės narės turi laikytis galiojančių Sąjungos teisės nuostatų (šiuo klausimu žr. 1990 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Kits van Heijningen*, C-2/89, EU:C:1990:183, 20 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Reglamente Nr. 883/2004 numatytos kolizinės normos yra privalomos valstybėms narėms ir jos neturi galimybės nustatyti, ar turi būti taikomi jų ar kitos valstybės narės teisės aktai (šiuo klausimu žr. 1982 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Kuijpers*, 276/81, EU:C:1982:317, 14 punktą; 1986 m. birželio 12 d. Sprendimo *Ten Holder*, 302/84, EU:C:1986:242, 21 punktą; 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *van Delft ir kt.*, C-345/09, EU:C:2010:610, 51 ir 52 punktus, taip pat 2017 m. liepos 13 d. Sprendimo *Szoja*, C-89/16, EU:C:2017:538, 42 punktą).
- 49 Nustatant teisės draustis pagal socialinio draudimo sistemą sąlygas negali būti pašalinami iš atitinkamų teisės taikymo srities asmenys, kuriems remiantis Reglamentu Nr. 883/2004 šie teisės aktai yra taikytini (šiuo klausimu žr. 1990 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Kits van Heijningen*, C-2/89, EU:C:1990:183, 20 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Kaip buvo priminta šio sprendimo 41 punkte, šio reglamento II antraštinės dalies nuostatomis, be kita ko, siekiama, kad asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, neliktų be socialinės apsaugos dėl to, kad nėra jiems taikytinos teisės.
- 50 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos nėra matyti, kad kitos valstybės narės, išskyrus Bulgariją, teisės aktai būtų buvę taikomi P. Punchev prieš pat darbo pagal darbo sutartį su *Walltopia* pradžia, tačiau tai dar turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalis, siejama kartu su Reglamento Nr. 883/2004 12 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad turi būti laikoma, jog darbuotojui, įdarbintam siekiant jį komandiruoti į kitą valstybę narę, „prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalį, net jei šis darbuotojas nebuvo apdraustas pagal tos valstybės narės teisės aktus prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią, o jo gyvenamoji vieta tuo metu buvo toje valstybėje narėje, tačiau tai dar turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką, 14 straipsnio 1 dalis, siejama kartu su 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012, 12 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad turi būti laikoma, jog darbuotojui, įdarbintam siekiant jį komandiruoti į kitą valstybę narę, „prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią jau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs jo darbdavys, teisės aktai“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 1 dalį, net jei šis darbuotojas nebuvo apdraustas pagal tos valstybės narės teisės aktus prieš pat jo darbo pagal darbo sutartį pradžią, o jo gyvenamoji vieta tuo metu buvo toje valstybėje narėje, tačiau tai dar turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.